

Hörselprojekt

Arbetsförmedlingen Göteborg Etablering

2013-09-26....2014-02-14

Pia Uhlin leg. audionom

Arbetsförmedlingen Rehabilitering till arbete – Syn/Döv/Hörsel Väst

Telefon: 010-487 62 04

pia.uhlin@arbetsformedlingen.se

Bakgrund

Förekomst av hörselnedsättning hos den totala befolkningen i Sverige är ca 17 procent (SCB 2008). Förekomsten ökar med stigande ålder. Av personer i yrkesverksam ålder, 16 – 64 år, är andelen hörselskadade 12 %. Personer i yrkesverksam ålder utgör mer än hälften av alla hörselskadade.

Andel hörselskadade i olika åldrar enligt SCB, HRF 2009

0 - 15 år	1,5 %
16 - 24 år	5,5 %
25 - 34 år	7,3 %
35 - 44 år	9,7 %
45 -54 år	17,6 %
55 - 64 år	20,2 %
65 - 74 år	29,7 %
75 - 84 år	39,7 %
85 -110 år	47,6 %

Varför är det viktigt för Arbetsförmedlingen att få reda på om sökande har hörselnedsättning?

Det är viktigt att identifiera alla sökande med hörselnedsättning. Nedsatt hörsel är en riskfaktor för överansträngning i arbetslivet som kan leda till sjukskrivning.

Hörselnedsättning anges nästan aldrig som orsak till förtidspension. Istället är det vanligt med stress- och utmattningssymtom, kronisk värk och andra diagnoser som ofta förekommer hos hörselskadade som länge slitit utan tillräcklig rehabilitering, hjälpmedel och arbetsplatsanpassning. Förtidspension är t ex dubbelt så vanligt bland hörselskadade kvinnor jämfört med kvinnor som inte har hörselnedsättning. SCB 2009.

För våra sökande på Arbetsförmedlingen Etablering är SFI också viktigt. Att höra är nödvändigt för att lära sig tala och förstå ett nytt språk. Hörselnedsättning kan vara ett stort hinder för språkinläring. Genom kunskap om vilka som har hörselnedsättning kan man sätta in rätt stöd och anpassa SFI utifrån behov som personer med hörselnedsättning har.

Det kan t ex vara undervisning i mindre grupper, god akustisk miljö och hjälpmedel. Om detta förbises tar det längre tid eller blir omöjligt att lära sig svenska och möjligheten att etablera sig på arbetsmarknaden blir sämre.

Jämfört med personer med normal hörsel har personer med hörselnedsättning mycket svårare att uppfatta tal i buller samt i rum med dålig akustik. En annan skillnad är också att det är svårare att höra på avstånd.

Hörselnedsättning kräver ökad koncentration för att höra, vilket ger en ökad trötthet och sämre uthållighet.

En av anledningarna till att jag ville undersöka hörseln hos nyinskrivna i Etablering var och att vi i flera fall sent fått kännedom om hörselnedsättning hos sökande, beroende på att de inte gjorde några framsteg i SFI.

Ledningen på Arbetsförmedlingen har också uppmärksammat att en låg andel av sökande som är nya i Etablering är funktionshinderkodade.

Syfte med projektet

Att identifiera sökande med hörselnedsättning initialt i etableringsprocessen, så att rätt insatser och stöd ges för att förbättra möjligheterna för den enskilde att lära svenska och därmed öka möjligheterna att etablera sig på arbetsmarknaden.

Utveckla instrument eller arbetssätt där Arbetsförmedlingen blir bättre på att identifiera arbetssökande med hörselnedsättning.

Genomförande

Vid etableringssamtal erbjöds nyinskrivna att delta i hörselprojektet. Information om syftet med projektet lämnades skriftligt. Bilaga 1.

Informationen översattes till arabiska, engelska, persiska och somaliska som var de vanligaste språken som sökande talade.

Undersökning av öronen med otoskop gjordes före hörseltest. Om sökande hade vaxpropp eller behov av behandling för t ex infektion hänvisades sökande till vårdcentral för behandling innan hörseltest genomfördes.

Hörseltestet som genomfördes var tonaudiometri - screening på 20 dB med tröskelbestämning på frekvenserna 250, 500, 1000, 2000, 4000, 6000 Hz.

Hörseltestet genomfördes i ett vanligt besöksrum på Arbetsförmedlingen.

Utrustning: Audiometer PTA-8 och hörtelefoner med Peltor dämpkåpor.

Planen var också att använda ett frågeformulär där personerna som deltog i projektet skulle göra en självskattning av sina hörselbesvär.

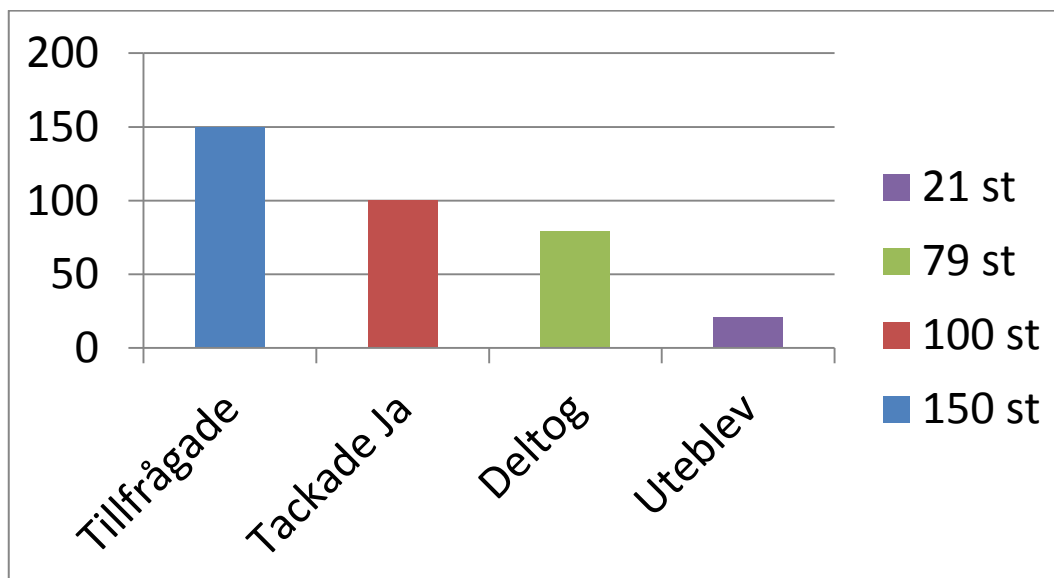
Frågeformuläret som valdes heter HHIE-S Hörselhälsoindex 65+, ett Screeningtest med 10 frågor. Bilaga 2.

Det visade sig att formuläret passade dåligt för målgruppen. Frågorna är gjorda för personer som själva aktivt söker för nedsatt hörsel och deltagarna i detta projekt var i övervägande del personer med normal hörsel. Frågorna upplevdes inte relevanta och översättning med tolk blev osäkert och tog lång tid. Efter att testat formuläret på de första deltagarna valde jag att ta bort det.

Material och bortfall

150 personer fick vid etableringssamtalet erbjudande av arbetsförmedlaren att delta. Av dessa tackade 100 Ja och 50 Nej.

Hörseltest genomfördes på 79 personer av de 100 som tackat ja. 21 personer uteblev från bokad tid efter förnyad kontakt och nytt erbjudande om ny tid.

Antalet nyinskrivna på kontoret under perioden uppgick till 344 personer, fördelat på 140 kvinnor och 204 män enligt statistikuppgifter från ”Ledning och Styrning”. Av dessa 344 personer fick 194 aldrig frågan om deltagande. Orsak till detta är inte analyserat, men beror troligen på brister vad gäller information om projektet till alla arbetsförmedlare samt eventuellt glömska och/eller tidsbrist att ge information om projektet till alla sökande vid etableringssamtalet.

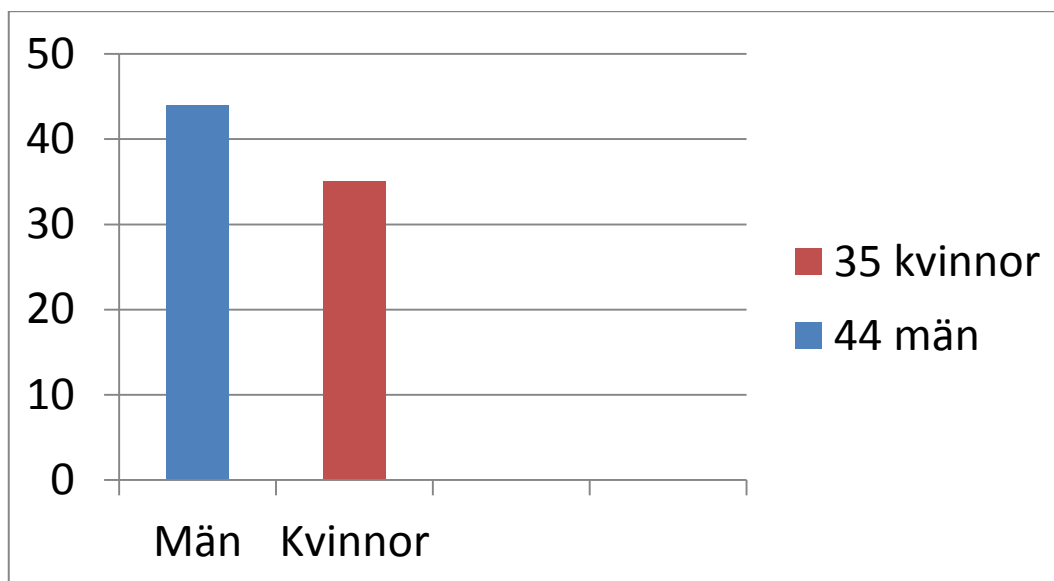
En förklaring kan också vara att i samband med projektstart ändrades arbetssätt på kontoret, från att ett mindre antal arbetsförmedlare ansvarade för inskrivning, till att arbetsuppgiften delades av alla. Bortfallet bedöms som slumpmässigt.

Information om projektet till arbetsförmedlarna genomfördes på personalmöte och via e-post.

Av tillfrågade personer deltog alltså 79 av 150 vilket motsvarar 53 %.

Av antalet nyinskrivna under perioden deltog 79 av 344 vilket motsvarar 23 %.

Av de 79 som genomförde hörseltest var 35 kvinnor och 44 män.

Hörselnedsättning

Hörseln kan mätas på många olika sätt. Tonaudiometri är den vanligaste hörselmätningen. Testet innebär bestämning av hörtrösklar dvs. nätt och jämnt hörbar ljudstyrka för rena toner av olika frekvens.

Jag har valt att klassificera nivån av hörselnedsättning utifrån ett medelvärde av hörtrösklar på bästa örat på frekvenserna 500, 1000, 2000 och 4000Hz, detta kallas för tonmedelvärde 4 eller TMV4.

Referents: European Working Group on Genetics of Hearing Impairment; 1996

	TMV 4 bästa örat:
Normal hörsel	0 -20 dB
Lätt hörselnedsättning	21 – 39 dB
Måttlig hörselnedsättning	40 – 69 dB
Svår hörselnedsättning	70 – 94 dB
Mycket svår – dövhet	>94 dB

Med ovanstående klassificering och benämning av de olika grupperna är det naturligt att man tänker att det endast är personer i grupperna; måttlig-, svår- och mycket svår hörselnedsättning som man har hörselsvårigheter som vi behöver ta hänsyn till. Men med denna klassificering kan personer som har ensidig hörselnedsättning eller dövhet dölja sig i gruppen; normal- eller lätt hörselnedsättning, om hörseln är normal på andra örat. Det betyder att även personer som hamnar i de två översta grupperna kan ha svårigheter med hörsel- och kommunikation i dagligt liv och i arbetslivet. Klassificeringen identifierar inte heller personer med tinnitus eller ljudöverkänslighet.

Resultat

Normal hörsel	57 st.	72 %
Lätt hörselnedsättning	16 st.	20 %
Måttlig hörselnedsättning	3 st.	4 %
Svår hörselnedsättning	2 st.	3 %
Mycket svår -dövhet	1 st.	1 %
Summa:	79 st.	100 %

22 personer eller 28 % hade hörselnedsättning enligt ovanstående klassificering.

Utöver detta var 2 personer ensidigt döva, 8 personer hade besvär av tinnitus varav 3 hade normal hörsel och 5 personer hade besvär av ljudkänslighet varav 4 hade normal hörsel.

13 personer eller 16 % av de hörseltestade hade så stora svårigheter att de behövde och önskade kontakt med vård och fortsatta insatser från Af.

Hörseltesterna visar att förekomsten av hörselnedsättning är vanligare hos gruppen nyinskrivna jämfört med befolkningen i övrigt i yrkesverksam ålder.

Av 79 personer hade 28 % hörselnedsättning enligt vald klassificering, jämfört med 12 % om man räknar ut medelvärdet för ådersgruppen 16-64 år enligt SCB:s uppgifter.

Diskussion

Hörselnedsättning och nedsatt arbetsförmåga.

28 % av de hörseltestade i projektet hade hörselnedsättning men det är inte samma som att alla har nedsatt arbetsförmåga.

Att ha en hörselnedsättning behöver inte betyda att man har nedsatt arbetsförmåga. Konsekvenserna av en hörselnedsättning påverkas av flera faktorer, där självklart hörselnedsättningens svårighetsgrad är en faktor, men även typ av arbete, kommunikativa krav, akustisk miljö och socialt stöd påverkar om hörselnedsättningen medför nedsatt arbetsförmåga.

För målgruppen som ingår i etableringen är det också viktigt att identifiera de personer som behöver utredning/behandling alternativt hjälpmedel från vården för sitt dagliga liv då många kanske inte fått den möjligheten i sitt hemland.

Är materialet tillräckligt stort för att vi ska kunna lita på resultatet?

Resultatet visar tydligt att förekomsten av hörselnedsättning i denna grupp var större än vad man uppskattar att förekomsten är i befolkningen i övrigt. Orsaken kan man spekulera kring. Orsak till hörselnedsättning kan vara genetiska men också faktorer som vilken hälsovård som finns tillgänglig påverkar risken att drabbas av hörselnedsättning orsakad av t ex infektioner eller andra sjukdomar.

Sämre utbyggt skydd mot bullerskador i arbete- och samhällslivet i övrigt är en annan möjlig orsak, liksom akustiska trauman i krig. Det är rimligt att anta att antalet personer med hörselnedsättning därför kan variera beroende på hur hälsovård och andra hörselrelaterade förutsättningar ser ut i de länder som människor kommer ifrån.

Är syftet med projektet uppnått?

Ett av syftena var att identifiera personer med hörselnedsättning initialt i etableringsprocessen. Detta syfte är uppnått för de personer som deltog i projektet, men om man fortsättningsvis ska kunna identifiera alla personer med hörselnedsättning tror jag att någon form av hörseltest behöver införas.

Det andra syftet var att utveckla instrument eller arbetssätt där Arbetsförmedlingen blir bättre på att identifiera arbets sökande med hörselnedsättning.

Jag är övertygad om att arbetsförmedlarna på enheten nu är bättre på att identifiera personer med hörselnedsättning, men den ökade kunskapen bygger på den enskilde arbetstagarens kompetens och lyhördhet i mötet och samtalet med den sökande. Projektet har inte bidragit till förändrat arbetssätt eller annan systematik för identifiering.

Att testa hörsel är inte Arbetsförmedlingens uppdrag, men vi har ett övergripande ansvar för nyanländas etablering på arbetsmarknaden. En avgörande kompetens som påverkar möjligheten för nyanlända att etablera sig på arbetsmarknaden är goda kunskaper i svenska. Om personer som har hörselnedsättning identifieras tidigt i etableringsprocessen skulle adekvat utredning, behandling och rehabilitering från vården starta och personerna få bättre förutsättningar att lära sig svenska.

Jag tycker det vore rimligt att alla erbjuds hörselundersökning innan SFI startar, kanske som en del i hälsoundersökningen som ska erbjudas asylsökande m.fl. enligt Socialstyrelsens allmänna råd. SOSFS 2011:11.

Det är viktigt att de personer som har hörselnedsättning erbjuds utredning och behandling av vården, och att de som har behov av personliga hjälpmedel för sin kommunikation erbjuds detta utan onödig väntan.

Dessutom behöver SFI anpassas så att det blir tillgängligt för personer med hörselnedsättning. Undervisning behöver ske i mindre grupper i lokaler med god akustik och tillgång till hörselhjälpmedel. Lärarna behöver också ha kunskap om hur man bäst undervisar personer med hörselnedsättning och hur hjälpmedel kan användas i undervisningen.

Vinster med projektet

De insatser jag, som specialist inom hörsel, kan bidra med har genom min ökade fysiska närvaro på kontoret blivit mer kända för alla arbetsförmedlare. Detta har resulterat i ett fortsatt gott samarbete och fler uppdrag, även efter att projektet avslutats.

Vill avsluta med att tacka alla på Arbetsförmedlingen Göteborg Etablering för gott samarbete och all hjälp under projektiden, och för att jag alltid kände mig välkommen till er arbetsplats.

Bilaga 1.
INFORMATION OM HÖRSELUNDERSÖKNING TILL ALLA NYINSKRIVNA

Under hösten 2013 kommer alla nyinskrivna på Arbetsförmedlingen Göteborg Etablering erbjudas hörselundersökning och samtal med audionom.

Eftersom Du nu skrivs in här vill jag ge dig följande information:

Hörselnedsättning är vanligt och det finns många olika typer av hörselnedsättning. En del är tillfälliga och andra bestående. En del är lätta och andra svåra. Orsaken kan också variera, det vanligaste är infektioner, buller, öronsjukdomar eller ärftlighet. Även om man har hörselnedsättning är det inte alltid att man själv är medveten om det. Hörseln försämras ibland väldigt sakta eller också har man hört dåligt sedan man var barn.

Varför är det viktigt att ta reda på om man har hörselnedsättning?

Jo, det är viktigt för att Arbetsförmedlingen ska kunna ge rätt stöd när man ska lära sig svenska på SFI, i arbetssökandet eller i andra aktiviteter.

Att ha hörselnedsättning när man ska lära sig ett nytt språk kan vara ett stort hinder, om man inte får möjlighet till anpassad undervisning eller hjälpmedel.

Om det skulle visa sig att Du har hörselnedsättning kommer audionomen att hjälpa till så att Du får den utredning och behandling Du behöver av sjuk- och hörselvården. På Arbetsförmedlingen finns också olika typer av stöd till arbetssökande personer med hörselnedsättning som man vid behov får del av.

Hörselundersökningen och samtalet med audionom sker med tolk och tar ca en timma. Det är helt frivilligt men vi skulle vara tacksamma om du vill delta i denna studie här på Arbetsförmedlingen.

.....
Du har bokad tid för hörselundersökning och samtal med audionom på
Arbetsförmedlingen Göteborg Etablering

.....
Datum

Tid

Om du får förhinder att komma på den bokade tiden ring Kundtjänst: 0771 – 416 416 och avboka tiden.

Välkommen!

Pia Uhlin leg. audionom 010-487 62 04 pia.uhlin@arbetsformedlingen.se

Bilaga 2.

Frågeformulär för Hörselhälsoindex 65+ - Screening med 10 frågor (*HHIE-S)

Datum.....Namn:.....
.....

Födelsenr:.....Telefonnr:.....
.....

(1) Får problem med hörseln dig att känna dig generad när du träffar nya människor?

- Ja
- Ibland
- Nej

(2) Får problem med hörseln dig att känna dig frustrerad när du pratar med dina familjemedlemmar?

- Ja
- Ibland
- Nej

(3) Har du svårt att höra när någon viskar?

- Ja
- Ibland
- Nej

(4) Känner du dig nedsatt i din funktion i allmänhet på grund av problem med hörseln?

- Ja
- Ibland
- Nej

(5) Gör problem med hörseln att det är svårt för dig att hälsa på vänner, släktingar eller grannar?

- Ja
- Ibland
- Nej

(Fortsätt på baksidan!)

(6) Gör problem med hörseln att du deltar mindre än du vill i olika intressen/aktiviteter/teater-biobesök/kyrkobesök etc?

- Ja
- Ibland
- Nej

(7) Är problem med hörseln en orsak till gräl med familjemedlemmar?

- Ja
- Ibland
- Nej

(8) Är det svårt att höra på TV eller radio på grund av hörselproblem?

- Ja
- Ibland
- Nej

(9) Upplever du någon form av nedsättning av din hörsel som gör att du blir begränsad eller hindrad i ditt personliga eller sociala liv?

- Ja
- Ibland
- Nej

(10) Besväras du av problem med hörseln vid restaurangbesök tillsammans med släktingar eller vänner?

- Ja
- Ibland
- Nej

*Översättning med tillstånd från Ventry I, Weinstein B (1982) The Hearing Handicap Inventory for Elderly: A new tool. Ear Hear; 3: 128-134.